

Foredrag

Vi hever renten for å dempe prisveksten

Sentralbanksjef Ida Wolden Baches innledning på pressekonferanse om rentebeslutningen 14. desember 2023.

[Last ned presentasjonen](#)

Plansje: Styringsrenten heves til 4,5 prosent

Norges Bank har fått i oppdrag å sikre lav og stabil inflasjon. Målet er en prisvekst som over tid er nær 2 prosent. Samtidig skal vi bidra til at flest mulig er i jobb og til en stabil økonomisk utvikling.

Vi i Komiteen for pengepolitikk og finansiell stabilitet mener vi balanserer disse hensynene best ved å sette opp renten til 4,5 prosent nå.

Avveiningene er vanskelige. Vi har satt opp renten mye de siste årene for å få bukt med den høye prisveksten. Arbeidsledigheten er lav, og mange er i jobb. Det er gledelig. Men økonomien kjøler seg ned, og vi har ennå ikke sett de fulle virkningene av renteøkningene vi har bak oss. Mange har fått en strammere økonomi, og for noen er det krevende å få endene til å møtes. Hever vi renten for mye, bremser vi økonomien mer enn nødvendig. Det ønsker vi å unngå.

På den annen side er prisveksten fortsatt for høy. Hever vi renten for lite, kan prisene fortsette å stige raskt. Høy og variabel prisvekst har store kostnader for samfunnet og rammer særlig dem med lave inntekter og minst å gå på. Kronen har svekket seg videre gjennom høsten. En økning i renten nå reduserer faren for at prisveksten holder seg høy lenge. Går det som vi nå tror, vil det ikke bli behov for flere renteøkninger.

Plansje: Prisveksten er klart over målet

La meg si litt mer om bakgrunnen for rentebeslutningen og vurderingene komiteen har gjort.

Prisveksten er i underkant av 5 prosent. Det er lavere enn vi ventet i september, som var sist vi la frem prognoser. Men prisveksten er fortsatt

klart over målet. Ser vi bort fra energiprisene, som har falt, er prisveksten nær 6 prosent.

Plansje: Økonomien kjøler seg ned

Sysselsettingen er høy. Det siste året har 30 000 flere kommet i jobb. Men den økonomiske aktiviteten bremser opp. Husholdningenes forbruk har falt og vært litt lavere enn vi så for oss i september. I vårt regionale nettverk melder bedrifter over hele landet om svakere utvikling. Samlet venter de nedgang i aktiviteten den nærmeste tiden. Samtidig er det store forskjeller mellom næringene. Høye investeringer på sokkelen gir høyere aktivitet for bedriftene som leverer varer og tjenester til petroleumsnæringen. Nedgang i forbruket og lav boligbygging bidrar på den annen side til at aktiviteten i varehandelen og i bygge- og anleggsnæringen faller.

Arbeidsledigheten har som ventet holdt seg lav, men det er blitt lettere for bedriftene å få tak i arbeidskraften de trenger. Mindre press i arbeidsmarkedet vil etter hvert dempe lønns- og prisveksten.

Plansje: Prisveksten ute er på vei ned

Internasjonalt er inflasjonen på vei ned. De fleste sentralbankene har holdt styringsrentene uendret de siste månedene, og slik markedsaktørene tolker utsiktene, vil sentralbankene begynne å sette ned rentene i løpet av våren 2024.

Svakere prisimpulser fra utlandet vil gi lavere prisvekst på det vi importerer. Samtidig er det andre krefter som kan bidra til at prisveksten holder seg oppe her hjemme selv om inflasjonen avtar ute.

Plansje: Lønnsveksten er høy

Lønnskostnadene har økt mye de siste årene, og vi tror lønnsveksten i år blir 5,5 prosent. Lønnsomheten i industrien er god, og det er utsikter til høy lønnsvekst også neste år. Lønnstilleggene er ikke store sammenliknet med de økte levekostnadene mange står overfor. Men for bedriftene øker kostnadene, og vi ser nå at høyere lønnskostnader i økende grad bidrar til prisveksten.

Plansje: Kronekursen har svekket seg

Kursen på norske kroner har svekket seg mye, og den er klart svakere enn vi så for oss i september. Vi styrer ikke etter et mål for kronekursen. Når vi er opptatt av utviklingen i kursen, er det fordi en svakere krone gjør at varene vi kjøper fra utlandet blir dyrere. En svakere krone bidrar dessuten til å bedre lønnsomheten i industrien. I dagens situasjon gjør svekkelsen av kronen at det kan bli mer krevende å få prisveksten ned.

Plansje: Trolig vil styringsrenten holdes i ro en god stund

Komiteens vurdering er at det trolig vil være behov for å holde renten oppe en god stund fremover for å få prisveksten tilbake til målet. Etter hvert som prisveksten kommer ned og forholdene i økonomien tilsier det, kan vi begynne å sette renten ned igjen. Prognosen indikerer en styringsrente som blir liggende på 4,5 prosent frem til høsten neste år, før den gradvis avtar.

Plansje: Prisveksten vil avta og ledigheten øke noe

Med en slik renteutvikling venter vi at prisveksten vil avta og nærme seg målet i løpet av de nærmeste årene. Arbeidsledigheten vil trolig øke noe, til om lag samme nivå som før pandemien. Vi venter at lønnsveksten vil avta fra neste år. Men med lavere prisvekst er det utsikter til at lønningene likevel vil stige mer enn prisene i årene fremover.

Det er usikkerhet om den videre utviklingen i norsk økonomi. Dersom bedriftenes kostnader fortsetter å stige raskt eller kronen blir svakere enn anslått, kan prisveksten holde seg høy lenger enn vi nå ser for oss. Da er komiteen beredt til å heve renten igjen. Dersom vi får en kraftigere oppbremsing i norsk økonomi eller inflasjonen faller raskere, kan renten bli satt ned tidligere enn vi nå ser for oss.